

Міністерство освіти і науки України

Національний університет харчових технологій

**80 МІЖНАРОДНА НАУКОВА
КОНФЕРЕНЦІЯ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ,
АСПІРАНТІВ І СТУДЕНТІВ**

*“Наукові здобутки молоді –
вирішенню проблем харчування людства
у XXI столітті”*

Частина 4

10–11 квітня 2014 р.

Київ НУХТ 2014

9. Вплив Богдана Хмельницького на історичні події в Україні

Іван Духновський, Надія Левицька

Національний університет харчових технологій

Вступ: Доба гетьмана Б.Хмельницького була яскравим проявом філігранної української дипломатії з її надзусиллями утвердити Україну у балто-чорноморському геополітичному просторі як супердержаву. Рідко коли окремі особи так вирішально визначали хід епохальних подій, як це зробив стосовно Великого українського

повстання 1648 року Богдан Хмельницький. З огляду на його величезний особистий вплив на події, що змінили перебіг української та майже всієї східноєвропейської історії, вчені вважають Хмельницького найвизначнішим військовим і політичним діячем України. Його дебют на історичній сцені відбувся під кінець життя, до того ж майже випадково.

Матеріали і методи: При дослідженні питання впливу Богдана Хмельницького на історію України застосовувалися наступні методи: історико-генетичний, історико-порівняльний, історико-системний.

Результати: Своїм виключним адміністративним талантом Богдан Хмельницький зумів Україну перетворити в міцну державу, зі чіткою системою адміністрації, з новими законами, новим соціальним ладом; зумів дипломатичним хистом лавірувати між ворожими сусідами і вивести державу з того ярма, яке намагалася накласти Москва. Богдан Хмельницький спромігся перетворити «повстання рабів», як називали українську революцію поляки, на міцну державу, з якою шукали союзу та зв'язків великі держави, а з маленького козацького міста Чигирина зробити осередок Східної Європи, де зустрічалися дипломати різних держав. Не Москва, а Чигирин став центром політичного життя Європи. Богдана Хмельницького порівнювали з Кромвелем, але була між ними велика різниця: Кромвел мав стару державу з налагодженою адміністрацією, армією, Хмельницький — розбурхану повстанням масу людей з протилежними інтересами та бажаннями [1].

Значення діяльності Богдана Хмельницького величезне, і для порівняння з нею тяжко знайти в історії паралелі. Не можна упускати з ока, що тривала ця діяльність лише дев'ять років: з 1648-го по 1657-ий. Протягом того часу безперервно йшли війни, в яких він виявив свої таланти стратега та організатора. Він командував не підготовленою до таких воїн армією, яка складалася з різноманітних елементів: реєстрових козаків, вишколених польськими командирами на європейський кшталт; запорожців з їх особливою тактикою; повстанців, слабо озброєних, невишколених до бою, бо не було часу; татарських орд з їх власною командою. Не зважаючи на це, Хмельницький, завдавав поразку за поразкою зразковій польській армії, підсиленій німецькими вояками, прославленими на всю Європу, з досвідом 30-літньої війни.

Військова діяльність Хмельницького тісно пов'язана з дипломатичною. Головна мета життя Хмельницького: здобути Україні незалежність. Коли Богдан Хмельницький зрозумів велич справи, тоді він повів, з почуттям національної свідомості та гідності, тверду, безкомпромісову політику: за всяку ціну здобути і забезпечити незалежність Українській Державі, в якій він був з Божої ласки володарем. З того часу, з 1649 року і аж до смерті, йшов Хмельницький до цієї мети. Він виявляв надзвичайну енергію та гнучкість, укладаючи союзи, коаліції, які могли б забезпечити незалежність Українській Державі.

Переяславська угода — цей мілітарний союз, що засвідчив перед усім світом незалежність України від Польщі — був апогеєм дипломатичного таланту Хмельницького. Останні три роки життя гетьмана характеризуються особливо інтенсивною дипломатичною діяльністю. Союзи, коаліції зі Швецією, Семигородом, Молдавією, Валахією — мусили затвердити існування незалежної Української Держави. Посли могутніх держав добре знали шлях до скромного козацького міста Чигирин.

«Найбільше місце Богдана Хмельницького в історії України, — не як полководця, хоч би й великого, не як дипломата, хоч би й блискучого, а як державного діяча, фундатора й будівничого Української Козацької Держави, — пише сучасний найкращий дослідник доби Хмельниччини, О. Оглоблин — Яку б ділянку

громадсько-державного життя не взяти — Богдан Хмельницький скрізь виступає, як державний діяч великого формату»[2].

Висновки : Богдан Хмельницький – яскрава особистість в історії України. Саме завдяки своєму політичному таланту він зміг створити сильну державу, добитися її визнання на європейській політичній арені. У часи його гетьманування зростав економічний і культурний розвиток України, яка активно затверджувалася на міжнародній арені. Для збереження держави доводилося проводити гнучку зовнішню політику й шукати союзників серед близьких і далеких країн. Основними країнами, з якими Богдан Хмельницький підтримував активні зв'язки були Росія, Османська імперія, Кримське ханство, Молдавія, Валахія, Трансильванія, Англія, Австрія, Швеція. Гетьманування Богдана Хмельницького – приклад для наступних поколінь, взірець мужності, героїзму й самопожертви в ім'я створення незалежної Української держави.

Література

1. Крип'якевич І.П. Богдан Хмельницький / Відп. ред. Ф.П.Шевченко, І.Л. Бутич, Я.Д.Ісаєвич, - 2-е вид., виправлене і доповнене.- Львів: Світ,1990, - 408 с. («Пам'ятки історичної думки України») .
2. Меріме П. Богдан Хмельницький [Текст] / П. Меріме // Боплан, Гійом Левассер де. Опис України. Проспер Меріме. Богдан Хмельницький. – Львів : Каменяр, 1990. – С. 142–301.